

Gyenis Gyula köszöntése

Gyenis Gyula 1940. október 23-án született Budapesten. 1961-ben nyert felvételt az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kara biológia-földrajz szakára, ahol később a földrajz szak leadása után az antropológia szakot vette fel. 1966-ban biológia szakos középiskolai tanárként és antropológusként végzett.

A biológiai antropológiával Bartucz Lajos egyetemi előadásain került kapcsolatba 1964-ben. Abba az évfolyamba járt, amelynek Bartucz professzor utóljára adta elő az „Embertan és emberszármazástán” tárgyat, és az ő kitűnő előadásai keltették fel az érdeklődését a szakma iránt.

1966. július elsején lett a Természettudományi Kar Embertani Tanszékének munkatársa gyakornokként. 1967-ben tanársegédi, 1974-ben adjunktusi, 1983-ban pedig docensi kinevezést kapott. 1996-tól 2006-ig vezette az ELTE Embertani Tanszékét, 1999-től mint egyetemi tanár. 1994 és 1997 között oktatási dékánhelyettes volt az ELTE Természettudományi Karán. Közben 1975–1976-ban az Igazságügyi Orvosszakértői Intézetben dolgozott másodállásban, 1985-ben pedig a Brüsszeli Flamand Egyetem Antropogenetikai Tanszékén töltött egy félévet vendégkutatóként.

Szakmai pályafutását történeti antropológiával, a váci 8–9. századi avar kori temető embertani anyagának feldolgozásával kezdte. A következő években kutatásaiban elsősorban dermatoglífiával foglalkozott, és ebből szerezte egyetemi doktori címét „A palmaris és digitalis bőrlécrendszer variációja három magyarországi népességben” című értekezésével 1973-ban. Kandidátusi fokozatát is dermatoglífiái témában szerezte meg 1983-ban. 1995-ben az ELTE habilitált doktora lett, 1999-ben pedig Széchenyi Professzori Ösztöndíjat nyert. 2014-ben a Magyar Érdemrend Lovagkereszt polgári tagozat kitüntetésben részesült.

Kutatásai tevékenységének néhány kiemelkedő állomása a következőkben foglalható össze. 13 észak-magyarországi népesség dermatoglífiái jellegeinek vizsgálatából megállapította, hogy eredetük szerinti csoportokra különülnek el, így e paramétereik mikroevolúciós tendenciákat is tükröznek. 1974-ben antropológiai/humánbiológiai laboratóriumot szervezett a Budapesti Műszaki Egyetem Szakorvosi Rendelőintézetében. Az orvosi szűrővizsgálatokhoz kapcsolódva 15 éven keresztül vizsgálta a műegyetemi hallgatók testi fejlettségét és a szekuláris trend jelenségét, amelyet számos publikációban mutatott be. 1979-től kezdve, az akkor éppen várossá alakult Érd heterogén népessége iskolás gyermekeinek testi fejlettségét vizsgálja tízévenként tanítványai közreműködésével. 1998-ban Joubert Kálmánnal közösen megszervezte a 18 éves

sorkötelesek reprezentatív mintájának komplex humánbiológiai, orvosi, pszichológiai és biodemográfiai vizsgálatát.

Tudományszervezésben is jelentős szerepet vállalt: több cikluson keresztül volt a Magyar Biológiai Társaság Embertani Szakosztályának titkára, majd a szakosztály elnöke, valamint a Társaság elnökségének tagja, majd alelnöke is. Az MTA Biológiai Tudományok Osztálya Antropológiai Bizottságának több cikluson keresztül volt tagja, illetve elnöke. Emellett számos hazai és külföldi tudományos társaságnak is tagja vagy tisztségviselője.

Meghívott előadója volt az ELTE Bölcsészettudományi Kara Régészeti Intézetének, az ELTE Tanárképző Főiskolai Karának, a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kara Ős- és Ókortörténeti, valamint Kulturális Antropológiai Tanszékeinek és a Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Karának.

Kivételes képességű előadó, aki a tudományos ismereteket a laikus érdeklődők számára is érthetően és érdekesen közvetíti. Ezt bizonyítja az a több száz előadás és tanulmány, amely a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat által szervezett előadásokon, a Magyar Televízió különböző műsoraiban, az Élet és Tudomány, valamint a Természet Világa hasábjain volt élvezhető.

Kedves Professzor Úr, köszönjük, hogy a mai napig segíted Tanszékünk munkáját, és a szakmai előadásainkkal kívánunk nagyon boldog születésnapot!

Takács Krisztina, Zsákai Annamária, Szeniczey Tamás és Hajdu Tamás